

www.merhabahaber.com

f facebook.com/akademiksayfalar

CİLT: 16 • SAYI: 35
23 KASIM 2016 ÇARŞAMBA

Merhaba

gazetesinin her Çarşamba
okurlarına armağanıdır.

KADEMİK

Sayfalar

Hazırlayanlar: **M. Ali UZ - Serdar CEYLAN**
maliaz@merhabagazetesi.com.tr • srceylan@hotmail.com

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
TUZLUKÇU
ÖZEL SAYISI

KONYA TUZLUKÇU'NUN FİZİKİ, BEŞERİ VE İKTİSADİ COĞRAFYASI

Serdar CEYLAN - Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman DİNÇ

Konya iline bağlı ilçelerinden biri olan Tuzlukçu; İl merkezinin kuzeybatısında Afyon il sınırında bulunmaktadır. İlçe; doğuda Ilgın İlçesi, batıda Afyonkarahisar İli'nin Sultandağı İlçesi, güneyde Akşehir İlçesi, kuzeyde ise Yunak İlçesi ile komşudur. İlçenin kuzeybatısında Akşehir Gölü bulunmaktadır.

Tuzlukçu İlçesi; Orta Anadolu Bölgesi'nin Konya bölümünde Konya ili sınırları içerisinde ve Orta Anadolu Bölgesi'nden Ege Bölgesi'ne geçiş kuşağında bulunmaktadır.

Yüzölçümü; 604 km²'dir. Cumhuriyetten önce Akşehir'e bağlı bir köy olan Tuzlukçu; 1929'da nahiye, 1949'da belde ve 1990 yılında ilçe statüsüne kavuşmuştur.

Tuzlukçu **ismiyle ilgili çeşitli rivayetler** bulunmakla birlikte, bunlardan biri Tuz Gölü'ne giden Tuz Yolu'nda kervanların konaklama yeri olmasından dolayı, bir diğer rivayet ise arazinin kıraç ve ağaçsız olması nedeniyle sert esen rüzgârların kaldırdığı tozdan dolayı "**Tozlu**lukçu" denildiği zamanla da Tuzlukçu'ya dönüştüğü şeklindedir.

FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ⁽¹⁾ YERŞEKİLLERİ

İlçe yerşekilleri bakımından sade bir özellikte olup morfolojik açıdan kuzeydeki dağlık saha hariç genelde ovalıktır.

Yunak ilçesi ile doğal bir sınır çizen dağlık saha Türkmen-Emir dağlarının güneydoğu uzantısı şeklindedir. Bu dağlık saha neojen tabakalardaki dalgalılığ ile dikkat çeker. Konarı Köyü civarı neojen formasyonlarla eski kitlelerin temas alanıdır. Tursunlu'dan Konarı ve Kundullu'ya doğru gidildikçe tamamen genç kalkerler görülür. Kısaca farklı döneme ait formasyonlar görüldüğü ilçenin batı kesimlerinde daha genç formasyonlar görülürken, kuzeydeki

dağlık sahada daha eski döneme ait formasyonlar dikkati çeker. İlçede farklı zamanlarda oluşmuş mermer, killi kumtaşı ile alüvyonlar hakim litolojilerdir.

Kuzeydeki dağlık saha genel olarak parçalı bir yapı göstermekte ve kuzeybatı - güneydoğu istikametinde uzanmaktadır. Bu dağlık sahanın yükseltisi 1400 m ile 1600 m arasında değişmektedir. **Kasımdağı, Dede Dağı, Sarıhüyük Tepesi** (1660 m), **Ayrıdağ** (1644 m), **Yukarıkale Tepesi** (1415 m), en önemli yükseltileridir. Bu dağlık saha ilçenin kuzeyinde yer alan Yunak ilçesi ile sınır çizmekte ve ulaşımı olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu dağlık sahadan güneye doğru dik bir basamakla ovaya doğru inilir. Basamağın nisbi yüksekliği 60-70 m. kadardır. Tuzlukçu ilçe merkezi ova tabanında yer almaktadır. İlçenin batısında Akşehir Gölü kenarındaki alüvyonlu saha "**İncirli Ova**" olarak isimlendirilmiştir. İlçenin denizden yüksekliği 1000 m civarındadır. İlçe; kuzeybatıdan başlayan ve içerisinde Eber, Akşehir ve Ilgın Gölü'nü de alan çöküntü çanağı içerisinde yer almaktadır.

Tuzlukçu İlçesi; 1. dereceden deprem kuşağı içerisinde yer aldığından deprem riskinin en yüksek olduğu ilçelerden biridir. İlçenin batısında **Ilgın Fay Zonu**, ilçenin güneyinde **Sultandağı Fay Zonu** bulunmakta, aynı zamanda yörede pek çok lokal fayda görülmektedir.

İlçede MTA tarafından yapılan sondajda **termal sıcak su** bulunmuştur⁽²⁾. Suyun sıcaklığı 46 °C derecedir. Kuyunun derinliği 210 metredir. MTA tarafından yapılan ihale neticesinde özel bir şirkete verilmiş olup, önümüzdeki dönemlerde yeni sondajlar ve yatırımlar yapılması planlanmıştır.

İKLİM

İlçede genel olarak karasal iklim görülmele birlikte, yarı kurak (Orta Anadolu)

(1) Ayrıntılı bilgi için bkz: Mehmet Uza, Tuzlukçu İlçesinin Coğrafi Etüdü, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2005 Konya.

(2) Anonim, "İpek Halısı ve Sıcak Su Kaynağı ile Konya'nın Gözdesi Tuzlukçu", Merhaba, 1 Temmuz 2011.

ile yarı nemli (İç Batı Anadolu) iklim tipleri arasında geçiş özellikleri de görülür. Yaz ayları sıcak ve kurak, kış ayları soğuk ve kar yağışlıdır. Bu iklimin oluşmasında yerşekilleri ve bu bölgeyi etkileyen basınç merkezlerinin yanısıra yakınındaki Akşehir Gölü'nün de etkisi bulunmaktadır. Yıllık ortalama sıcaklık 11,9 °C'dir. Yıllık ortalama yağış 637,7 mm'dir. Yağışlar daha çok kış ve ilkbahar aylarında düşer. Yağış rejimi düzensizdir. Sert geçen kış aylarından sonra sıcaklıklar hızla artarak yazı andıran günler yaşanır. Akşehir ve Tuzlukçu çevresi Orta Anadolu Bölgesi'nin en fazla yağış alan bölgelerinden birisidir.

HİDROGRAFYA

İlçedeki en önemli hidrolojik birim Akşehir ilçesiyle doğal bir sınır oluşturan Akşehir Gölü'dür. **Akşehir Gölü**; yaklaşık 353 km²lik alana ve 960 m rakıma sahiptir. Derinliği çok fazla olmayıp 3-5 m civarındadır. Nasrettin Hoca'nın maya çaldığı göl son yıllarda kurumaya yüz tutmuştur. Göl, Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 01.07.1992 tarih ve 1368 sayılı Karar ile "**Doğal Sit Alanı**" ilan edilmiştir.

İlçe merkezinde Hüyük'un eteğindeki gölet 1990'lı yıllarda kurutulmuştur. Büyük bir akarsuyu olmayan Tuzlukçu'da dönemlik küçük dereler görülür. İlçe yeraltı su kaynakları bakımından da zengin değildir.

TOPRAK VE BİTKİ ÖRTÜSÜ

İlçenin bitki örtüsü Konya genelinde olduğu gibi bozkır (step) formasyonlarıdır. İlçe orman örtüsü bakımından da çok fakirdir. İlçede genel olarak step toprakları görülmektedir. İlçe merkezinin de yer aldığı bölge genel olarak Kuaterner yaşlı alüvyonlardan oluşmaktadır. Bu bakımdan zemin oldukça zayıftır. Ancak tarım ürünleri için verimlidir.

BEŞERİ COĞRAFYA YERLEŞME VE TARİHİ

Tuzlukçu ve yöresinin tarihi, 780 bin yıl önceye gitmektedir. Tursunlu Köyü'nde kömür madenlerinde⁽³⁾ bulunan hayvan kemiklerine bağlı olarak; bölgenin Pleistosen'de **bataklık ve göllerle kaplı**

(3) Tursunlu kömür madeni, ilk kez 1986 yılında; Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü'nün bölgede yürütmekte olduğu arazi çalışmaları sırasında bulunmuştur. 1994 yılında ise Ankara Üniversitesi'nden E. Güleç'in başkanlığında; University of California/Berkeley ile MTA uzmanlarından oluşan bir ekip tarafından geniş çapta araştırılmıştır.

olduğu; at; gergedan; fil; bizon ve gevik türlerine bağlı olarak da kısmen açık arazi ve yer yer **ormanlık bir paleoekolojik ortama sahip olduğu** anlaşılmıştır. Şu anki yüzeyin 20 m kadar altındaki dolgulara ait olan fauna; Pleistosen dönem iklim ve çevre özelliklerini yansıtacak çeşitliliğe sahiptir. Bazı fosiller üzerinde rastlanan ve insanlar tarafından yapıldığı anlaşılan taş alet izleri vardır. Ortaya çıkarılan aletlerin özellikleri; mikro memeliler üzerindeki araştırmalar; dolguların paleomanyetik ölçümlerine dayanılarak; **Dursunlu buluntu yerinin 780 bin yıldan önceye tarihlendiği**; Afrika kıtasından dışarı çıkan ilk insan türü olan Homo Erectus'ların yaklaşık 900 bin yıl önceleri; Anadolu'da yaşadıklarını iddia edilmektedir.⁽⁴⁾

Bölge; **Hititler döneminde** Pitaşsa bölgesinde yer almaktadır. Hititlerin MÖ 1200'lerde yıkılması ile batıdan gelen Frigler bölgeye yerleşmiştir. Frig Devletinin de yıkılmasıyla, sırasıyla Lidya, Pers, Helenistik Krallıklar ve Roma hakimiyetine girmiştir.⁽⁵⁾

Türkiye Selçukluları döneminde, Akşehir'le birlikte Türk toprağı olmuştur. I. Murat devrinde, 1381 yılında Hamidoğlu Hüseyin Bey'den satın alınarak, **Osmanlı hâkimiyetine** girmiştir. 16. yüzyılın başında Konya vilayetinin, Akşehir sancağına bağlı 13 cemaatten biri Tuzlukçu Cemaatidir. 1500 yılında şehzade hassı olan Tuzlukçu'nun, 62 nefer, 35 hane, 3.264 akçelik vergi hasılatı; 1522'de 78 nefer, 48 hane, 3.730 akçelik vergi hasılatı vardır. "**ÖRENDOS**" ismiyle 1502 yılında, 15 nefer, 12 hane, 2.476 akçelik vergi hasılatı; 1518'de 21 nefer, 17 hane, 2.756 akçelik vergi hasılatı; 1524'de 26 nefer, 18 hane, 2.834 akçelik vergi hasılatı; 1539'da

(4) Serdar Ceylan, "Tuzlukçu Tursunlu Köyü'nde 900 Bin Yıllık Tarih", Yayınlanmamış Makale. Ayrıca Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Bölümü'nden Prof. Dr. Erksin Savaş Güleç'in çalışmaları için bkz: Güleç, Erksin Savaş, Howell, C., White, T., Karabıyıkçoğlu, M., "Anadolu'da İlk İnsan İzleri: Dursunlu", Antropoloji Dergisi, 15: 79-90, 2003; Güleç, Erksin Savaş, "New findings on the first Inhabitants of Anatolia from the Dursunlu Site: A Preliminary Appraisal", Çağlar Boyunca Anadolu'da Yerleşim ve Konut Sempozyumu-Habitat II (3-14 Haziran 1996), Ege Yayınları, sf. 211-216, İstanbul, 1999; Aryan Yiğit, Dursunlu'da Bulunan Pleistosen Döneme Ait Equusların Paleontolojik Analizi, Yüksek Lisans Tezi, 1998.

(5) Ayrıntılı bilgi için bkz: Hasan Bahar, "İlkçağda Tuzlukçu", Konya Ansiklopedisi, C. 8, s. 356; Hasan Bahar, Konya ve Çevresindeki Eski Yerleşmeler, Konya 1996, s. 87.

29 nefer, 5.930 akçelik vergi hasılatı; 1584'de 86 nefer, 8.000 akçelik vergi hasılatı vardır⁽⁶⁾.

II. Selim devrinde, Hicri 980, Miladi 1572 tarihli, Kıbrıs Sürgün Defterinde; İshaklı (günümüzde Afyon / Sultandağı) Kazasına bağlı Tuzlukçu Cemaatinden, Hacı Abdi oğlu Yusuf, Dediği oğlu Aydın ve Ümranoğlu Kadim kendi rızaları ile Kıbrıs'a sürgün yazılmıştır.

16. yüzyıldan itibaren nüfusu artarak konumunu koruyan⁽⁷⁾, Akşehir'den sonra yörenin en büyük ve zengin yerleşimi olan Tuzlukçu, farklı dönemlerde değişik yerlerden göç almıştır.

Sözlü ve bazı yazılı kaynaklarda; Tuzlukçu halkının Doğanhisar İlçesi Ketentlik yaylasından gelerek Yazla (Apsarı) yakınlarında "Viran" veya "Ören Tuzlukçu" adı verilen mevkide konakladıkları, daha sonra bilinmeyen nedenlerle göç ederek bu günkü Yukarı Mahallede bulunan "Hüyük" ismi verilen tepenin çevresine yerleştikleri anlatılmaktadır. Yine ikinci kafiye olarak da Sultan Dağları eteklerinde yaşayan ve hayvancılıkla geçinen Avşar Türkmenlerinden bir boy gelmiş 1450 yıllarında bu kafiye Aşağı Mahalle mevkiine yerleşmiştir.

Tuzlukçu'nun tarihi geçmişiyile ilgili olarak arşiv kaynaklarında araştırmalar devam etmektedir. Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinde Temettuat Defterleri⁽⁸⁾, Nüfus Defterleri⁽⁹⁾ ve Kadı Sicilleri incelenip, ilçe hakkındaki bilgi ve belgeler⁽¹⁰⁾ derlenmektedir. Konya ve Akşehir Kadı Sicillerinde ilçe merkezi hakkında çok sayıda hüküm tespit edilmiş, bazıları neşredilmiştir⁽¹¹⁾. Ayrıca Vakıflar Genel Müdürlüğü Ar-

şivi'nde "**Tuzlukçu Camii-i Şerif Vakfı**" hakkında bazı belgeler tespit edilip, yayımlanmıştır⁽¹²⁾.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Akşehir'e bağlı bir köy olan Tuzlukçu, 1929 yılında Aşağı ve Yukarı Tuzlukçu'nun birleşmesiyle nahiye⁽¹³⁾, 1949 yılında ise belde olmuştur⁽¹⁴⁾. 1990 yılına kadar Akşehir'e bağlı bir kasaba olan Tuzlukçu; 09 Mayıs 1990 tarih ve 3644 sayılı Kanun ile ilçe statüsü kazanmıştır.

İlçenin **merkezde dört mahallesi** (Yukarı, Pazar, Orta, Aşağı Mahalle) ve **on bir köyü (mahalle) vardır**. Bunlar: Çöğürlü (Ümranoğlu - Mennik), Erdoğanlı⁽¹⁵⁾, Gürsu (Kazak Köyü)⁽¹⁶⁾, Konar⁽¹⁷⁾, Köklüce (Mamurat'ül Hamid-Kaha)⁽¹⁸⁾,

Şer'iyye Sicil Kaydı", 27 Ocak 2016, C. 16, S. 1, s. 14-16; Serdar Ceylan, "Şer'iyye Sicillerinde Tuzlukçu -3- 8 Ağustos 1898 Tarihli Şer'iyye Sicil Kaydı", 16 Mart 2016, C. 16, S. 8, s. 123-125; Serdar Ceylan, "Şer'iyye Sicillerinde Tuzlukçu -4- 27 Nisan 1898 Tarihli Şer'iyye Sicil Kaydı", Akademik Sayfalar, 1 Haziran 2016, C. 16, S. 19, s. 302-304.

(12) Serdar Ceylan, "Tuzlukçu Camii-i Şerif Vakfı", Akademik Sayfalar, C. 13, 9 Ekim 2013, s. 398, 399.

(13) Konya'nın Tuzlukçu Köyü'nde nahiye kurulmasından dolayı halkın Başbakanlık'a çektiği şükran telgrafı. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi: 20.01.1930, Dosya: 7344, Fon Kodu: 30..10.0.0, Yer No. 66.441.2.

(14) Akşehir'e bağlı Tuzlukçu bucağında Belediye teşkilî. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi: 04.02.1950, Sayı: 23103, Fon Kodu: 30..11.1.0, Yer No: 211.4..18.

(15) Erdoğanlı Köyü; 1893-1895 yıllarında Romanya'nın Köstence Danaköy'den gelen Nogay ve Kırım'dan gelen Tatarlar tarafından, 30-40 hane olarak, köyün bugünkü bulunduğu yerden bir iki km kuzeyinde Avcialı (Avcı) denilen yerde kurulmuştur. Daha sonra 1910 yıllarda Bulgaristan'ın Osmanpazarı şehrinin çeşitli köylerinden (özellikle Kovancılar Köyü'nden) gelen Bulgaristan Türkleri, köyün bugünkü bulunduğu yere yerleşmiştir. Tuzlukçu'ya uzaklığı 8 km'dir.

(16) 1883 yılında Romanya'dan göç eden Don Kazakları Kazak Köyü'nü kurmuşlardır. Mustafa Kemal Paşa, 29 Mart 1922 tarihinde yanında Sovyet elçisi Aralov ve Azerbaycan elçisi Abilov ile kimi asker milletvekillerini de alarak Afyon-Çay'a gelmiştir. Burada 1. Ordu Komutanı Ali İhsan (Sabis) Paşa tarafından karşılanan heyet, akşam yemeğini müteakip yapılan gösterileri izlemiştir. Mustafa Kemal Paşa daha sonra Başkomutanlık Karargâhının bulunduğu Akşehir'e hareket etmiş, kendisini Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa karşılamıştır. Aralov, bu seyahat sırasında Akşehir yakınlarında Çar Nikola (1868-1918) zamanında (1894-1917) Türkiye'ye sığınan Rusların yaşadığı Cigidiya Köyü'nü de ziyaret etmiştir. Zebur adlı kitaba inanan bu grup Nekrasov tarihine mensuplardır. Ayrıntılı bilgi için bkz: S. İ. Aralov, Bir Sovyet Diplomatının Türkiye Hatıraları 1922-1923, Çev. Hasan Ali Ediz, İstanbul 1967. Kazaklar, 1960'lı yıllarda Amerika, Kanada ve Rusya'ya göç ettiler. Servet Somuncuoğlu, Don Kazakları, Manyas, Akşehir Kazakları ve Kars Malakanlarının Göç Serüveni, Timaş Yayınları, 2004; Anonim, "Rus Kazaklarının Yıllarca Barındıkları Köy: Gürsu Kazak Köyü", Merhaba, 1 Temmuz 2011.

(17) Turgut Kasabası'ndan göç eden aileler tarafından kurulmuştur.

(18) Köklüce Köyü, 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşından sonra, 1900'lü yıllarda Kırım'ın Akyar şehrine bağlı Çoğuna, Topçuköy, Baydar, Büyük Muskoya, Küçük Muskomya, Sudak'a bağlı Taraktaş, Soğuksu köylerinden göç ederek gelen Kırım Tatarları'nca kurulmuştur.

(6) Volkan Ertürk, XVI. Yüzyılda Akşehir Sancağı (Tahrir Defterlerine Göre), Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2007, s. 143, 214, 215.

(7) Tuzlukçu hakkında 11 Ağustos 1682 ve 4 Mayıs 1704 tarihli iki hüküm Konya Şer'iyye Sicilinde tespit edilmiştir.

(8) Başbakanlık Osmanlı Arşivleri, Akşehir Kazası, Tuzlukçu Karyesi, Ulu Mahallesi Temettuat Defteri. Gömlek No : 9605, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d.

(9) Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nde 1260.Z.29 tarihli ve NFS.D.No:3285 numara ile kayıtlı olan Hicri 1260/ Miladi 1844 tarihli "Konya Sancağı'nın Defter Nazırı İdaresinde Bulunan Akşehir Kazası'nın Nüfus Zükurunun İslam Defteri".

(10) Örnek olarak bkz: Akşehir'de Tuzlukçu vesair kura a'şarından olan borçlarına mukabil bu seneye mahsuben teslim ettikleri zahirelere verilen fiata itiraz eden Ahmed Rifat ve rüfekasının şukkası vesaire. (Konya 4), Tarih: 10/N/1337 (Hicri), Dosya No: 1777, Gömlek No: 4, Fon Kodu: ŞD.

(11) Serdar Ceylan, "Şer'iyye Sicillerinde Tuzlukçu 1, 11 Ağustos 1682 tarihli Şer'iyye Sicil Kaydı", 13 Mayıs 2015, Cilt 15, Sayı 14, s. 221-224; Serdar Ceylan, "Şer'iyye Sicillerinde Tuzlukçu -2-, 9 Ocak 1898 Tarihli

Kundullu⁽¹⁹⁾, Mevlütlü⁽²⁰⁾, Pazarkaya⁽²¹⁾, Subatan (Mesudiye), Tursunlu (Mecidiye) ve Koraşı köyleridir⁽²²⁾.

Köylerden bazıları muhacir köyü olup, Balkanlardan (Çöğürlü, Erdoğan) veya Eski Rus Kazak bölgesinden (Gürsu) göç edip gelenlerden oluşmuştur.

1974 yılına kadar Tipiköy, Ortaköy, Yaşarlar (Kürtköyü) ve Yazla (Apsarı) köyleri de Tuzlukçu kasabasına bağlıdır. Daha sonra Akşehir'e bağlanmıştır.

NÜFUS

Osmanlı Döneminde; 1844 tarihli Akşehir Nüfus Defteri'nde, Yukarı Mahalle 53 Hane olup, 161 erkek⁽²³⁾; Aşağı Mahalle 61 Hane, 204 erkek nüfusu vardır. Konya Vilayet Salnameleri'ne göre; 1288/1871 yılında Tuzlukçu Köyü, 126 Hane, 428 kişi, Koraş(ı) Köyü, 42 Hane, 175 kişi⁽²⁴⁾, 1290/1873 yılında, Tuzlukçu Köyü, 136 Hane, 428 kişi, Koraş(ı) Köyü, 42 hane, 175 kişidir⁽²⁵⁾. Bu tarihlerde Tuzlukçu, Akşehir Kazasına bağlı olup, yörenin en büyük ve en kalabalık köyüdür.

Topçuköy'den Hacı Mehmet (Topçu) Akay, Muskomya'dan Karamustafa, Çorguna'dan Bekir Usta köyün ilk kurucularındandır. Devlet tarafından "Kaha Dereleri" denilen mevkide yapılan iskân konutlarına 1903 yılında yerleşilerek kurulan köye "Mamuretil Hamid" adı verilmiş. Cumhuriyetle birlikte Kaha ismini alan köyün adı, 1961 yılında "Köklüce" olmuştur. Ayrıca arşiv belgesi için bkz: Konya'nın Akşehir ilçesinin Tuzlukçu bucağına bağlı Kaha Köyü ile İlgin ilçesine bağlı Arğıthani Belediyesi arasındaki sınırın tesbiti. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi: 07.10.1947, Sayı: 21345, Fon Kodu: 30.11.1.0, Yer No. 194.26..17.)

(19) Kundullu Köyü'nün kuruluşuna dair şu rivayetler derlenmiştir: Bir rivayete göre; Turgut Kasabasından gelen, köye ilk yerleşen "Kundullu" isimli yaşlı bir adamdır. Diğer bir rivayete ise; Hicaz'dan veya Mısır'dan gelen bir kadının "Kundulu" isimli bir yöreden gelmiş olduğu, Mahmut oğullarından birisi ile evlendiği, bir oğlu olduğu, öldükten sonra da oğlunun on beş yaşına girdiğinde Emirdağ yöresine gidip "Aşık" olarak döndüğü söylenir. "Aşık" lakaplı delikanlının adının da Mustafa olduğu, baba bir ama anadan ayrı, altı erkek kardeşinin de onu bir daha yalnız bırakmadığı, hep beraber Kundullu Köyü'nü kurdukları anlatılmaktadır.

(20) Emekli Öğretmen Ali Aytakin'in "Mevlütü Köyü Tarihi" kitabı bulunmaktadır.

(21) Akşehir Gölü çevresindeki köylerin pazar yeri olduğu söylenen, gemi halatlarının bağlandığı halkaların ve suya inen bir yolunun bulunduğu bir kayanın ismine dayanılarak köyün adı "Pazarkaya" konmuştur. Köye ilk gelen kafilé Bulgaristan'ın Razgrad Kazası Demirciler Köyü'ndendir.

(22) Serdar Ceylan, "İlçe Oluşunun 25. Yılı Anısına Tuzlukçu'da Görev Yapan Kaymakamlar", 23 Mart 2016, C. 16, S. 9, s. 129-134.

(23) Serdar Ceylan, "Nüfus Defterlerinde Tuzlukçu 1, 1844 tarihli Akşehir Nüfus Defterinde Tuzlukçu Karyesi Mahalle-i Evvel (Yukarı Mahalle)", Akademik Sayfalar, 15 Nisan 2015, Cilt 15, Sayı 10, s. 145-152.

(24) H. 1288 Konya Vilayet Sal-Namesi -4-, Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Ağustos 2008, s. 129.

(25) H. 1290 Konya Vilayet Sal-Namesi -6-, Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Ağustos 2008, s. 124.

Cumhuriyet Döneminde; 1935'de merkezde 965 erkek, 1.046 kadın toplam 2.011 kişi, bağlı köylerde 4.161'i erkek, 4.451'i kadın toplam **8.612** kişidir. 1973'de merkezde 4.878, bağlı köylerle toplam **12.586** kişidir. 1990'da **10.710** kişi, 2000'de **9.783** kişi, 2007'de **8.167** kişi, 2010'da **7.663** kişi ve 2012'de **7.199** kişidir⁽²⁶⁾.

Kasım 2016 tarihinde ilçe merkezinde nüfus 3.482 kişidir, belde ve köy nüfusu 3.272, toplam **6.754** kişidir. İlçede en çok nüfusa sahip köy 865 kişi ile Koraşı, en az nüfus ise 90 kişi ile Subatan Köyü (Mahallesi)'dür.

İlçe statüsüne kavuştuğu dönemden günümüze kadar sürekli nüfusu azalmıştır. İlçede başta Akşehir ve Konya'ya olmak üzere göç yaşanmaktadır.

EKONOMİK COĞRAFYA TARIM

İlçede ekonomi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. ÇKS'ye kayıtlı çiftçi sayısı ilçe de 2197 kişi olup, tarımdan geçimini sağlayan nüfus çok fazladır.

Toplam 61.603 ha arazisi olan Tuzlukçu'nun, 50.800 ha tarım arazine ayrılmış olup, bu da ilçe toplam alanının %82'sine tekabül eder. İlçe topraklarının %10'unu ise çayır ve meralar (6.672 ha) kaplamaktadır. İlçede en dikkati çeken durum (Konya İl Tarım Müdürlüğü verilerine göre) orman arazisi yoktur.

Tarıma ayrılan alanın %60'ı nadas alanlarına, %39'u tarla arazisine ayrılmıştır. Sebze, meyve ve bağ alanları ise %1'i bile bulmamaktadır. İlçenin nadas alanı, Konya nadas alanının %3,42'sini oluşturmaktadır.

İlçede sulama problemi olduğundan sulu tarım yapılan arazi toplam arazilerinin %9,75'i oluşturmaktadır. Geriye kalan % 90,25'lik arazi ise kuru tarım arazisidir. İlçede sulama imkânlarını geliştirilme çabaları olumsuzlukla sonuçlanmıştır. Gerek yakın göller olan Akşehir ve Eber göllerinden-su azlığından dolayı- su aktarımı yapılamaması, gerekse yeraltı su seviyesinin çok derinlerde olması nedeniyle derin su sondajları vurulamaması buna sebep olmuştur.

İlçede üretimi yapılan buğday, haşhaş, arpa, yulaf, mercimek, şeker pancarı, nohut ve üzüm başlıca tarım ürünleridir.

(26) DİE/TÜİK Nüfus Verileri (1990-2012); Tuzlukçu Kaymakamlığı Brifing Dosyası, 2016.

Üretilen ürünler Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından satın alınmaktadır. İlçedeki toprak yapısının killi ve tınlı (kumlu) olmasından dolayı meyvecilik gelişmemiştir.

Bağcılık ilçe için en önemli potansiyellerden biridir. Tuzlukçu ilçesinde yetiştirilen üzümün kendisine has bir aroması vardır ve dekaradan 6-7 ton verim elde edilebilmektedir.

HAYVANCILIK

İlçede hayvancılık önemli olup yaklaşık 9445 büyükbaş, 21387 küçükbaş (koyun ve kıl keçi) ve yaklaşık 9500 kanatlı hayvan mevcuttur. İlçenin yıllık süt üretimi 15 bin tondan fazladır. Köylere Hizmet Götürme Birliği'ne ait 3 tonluk süt soğutma tankı mevcuttur. Süt toplama işi özel sektör tarafından yapılmaktadır. Ayrıca Pazarkaya Köyü yakınlarında "**Pazarkaya Numune Çiftliği**" adı altında özel bir çiftlik mevcuttur⁽²⁷⁾.

Tuzlukçu'da (2010 yılı itibarıyla) 2 adet arıcılık faaliyeti ile uğraşan köyde, toplam 1.184 adet kovan bulunmakta olup, 20.800 kg bal üretimi sağlanmıştır. İlçedeki kovan sayısında ve bal üretiminde yıllar itibarıyla bir dalgalanma görülmektedir.

SANAYİ

İlçede tarıma dayalı bir sanayi görülmektedir. "Türkiye Kalkınma Vakfı" ve Akşehirli girişimcilerin desteğiyle 40 ton kapasiteli bir yem fabrikası kurulmuştur. Ancak 13 işçinin çalıştığı bu fabrika şu anda kapalıdır.

İlçe girişinde demir-doğrama işleri ile uğraşan esnafın kullandığı belediye tarafından yapılmış bir sanayi sitesi vardır. Banka olarak Ziraat Bankası vardır. Kooperatif olarak ise Erdoğan köyünde "Tarım Kredi Kooperatifi" ile toplam 2 adet sulama ve 6 adet Tarımsal kalkınma kooperatifleri vardır.

Tuzlukçu'da 1980 yılından sonra ilçe kadınları ipek halı dokumaya başlamıştır. Bu da ilçe ekonomisine canlılık getirmiştir. İlçe merkez ve köylerinde yaklaşık 1.000 adet halı tezgâhı mevcuttur. Bununla ilçe ekonomisine katkısı yaklaşık 300 milyar civarındadır.

Tuzlukçu ilçesinde Kireçtaşı, Mermer, Kalker ve Kalsit madenleri bulunmakta kalker ve mermer ocağı işletilmektedir. İlçeden çıkan mermer "**Akşehir İncisi**" olarak markalaşmıştır. Koraşı yakınlarında iki adet mermer ocağı olmasına rağmen yeterli hammadde bulunamadığından kapatılmıştır. Fakat Mevlütlü Köyü yakınlarında özel teşebbüslerce işletilen mermer ocakları mevcuttur. 5 adet ruhsatlı kum ocağı, 2 adet taş ocağı bulunmaktadır.

TİCARET

Tuzlukçu ilçesinde; Akşehir Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı olarak faaliyet gösteren 29 üye bulunmaktadır. Bu üyelerin (Nace Kodlarına göre) dağılımına bakıldığında zaman en çok Toptan ve Perakende Ticaret yapan esnaf olduğu; bunların da daha çok motorlu kara taşıtı satış ve onarımı faaliyeti yaptığı görülür. Ayrıca bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetlerinde de yoğunlaşma görülmektedir.

Ayrıca, Tuzlukçu ilçesinde 1 adet Esnaf ve Sanatkarlar Odası bulunmakta, bu odaya kayıtlı toplam 166 adet esnaf ilçede faaliyet göstermektedir.

İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2004)'na göre gelişmişlik grubu olarak 4. grupta yer almaktadır. Yine bu çalışmaya göre 872 ilçe içinde gelişmişlik olarak 577. sıradadır.

ULAŞIM

İlçede ulaşım karayolundan sağlanmakta olup, köy yolları asfalttır. İlçenin Konya'ya Ilgın yol güzergahından 117 km., Akşehir ilçesi güzergahından 156 km'dir. Akşehir- Yunak karayolundan 7 km içeride olması sebebiyle ulaşım çok gelişmemiştir. Demiryolu ulaşımı ise Akşehir'den yapılmaktadır. Ulaşımın çok gelişmemiş olması sanayileşmeyi olumsuz yönde etkilemiştir. Daha çok Akşehir ile ticari ilişkiler geliştirdiğinden Tuzlukçu ile Akşehir arasında belediye ve özel şahıslara ait otobüslerle ulaşım sağlanmakta olup, devamlı araç bulunmamaktadır.

EĞİTİM⁽²⁸⁾

İlçede okuma yazma oranı %90'dır. Hiç okula gitmediği halde okuma yazma bilen

(27) Pazarkaya Numune Çiftliği, Akşehir-Yunak Yolu üzerinde Pazarkaya Köyü'ne yaklaşık 2 km ve Akşehir gölü kıyısındadır. Kuruluşu 1920'lere dayanan çiftlik, önce Türk-Avusturya-Macaristan ortaklığı Anonim Şirket tarafından işletilmiştir. 1930'lu yılların başında yörede "Hacı-küçükler" olarak anılan aileye intikal etmiştir. Günümüzde Polatlılı bir aile tarafından işletilmektedir.

(28) İlçe Milli Eğitim Müdürleri: Yücel ÖZBEY (1992-1994); Mehmet ALTUNTAŞ (1994-3 ay, 10 gün); Osman ERKAL (1994, 5 ay); İhsan ÇÖMEZ (1995-1996); Mustafa DOĞAN (1996-1998); Veli KILIÇ (1998-2000); Ali AŞLAN (2000-2012); İbrahim GÜLCÜ (2013-devam ediyor).

büyük bir kesim, okuma yazma seferberliği kapsamındaki kurslar sayesinde okuma yazma öğrenmiştir. Eğitimde orta öğretime devam etme oranı çok düşüktür. (%10,3). Bunun sebebi; Orta öğretimden sonra gerek göçlerin etkisi, gerekse ilçede emek yoğun gerçekleştirilen tarım faaliyetlerinden dolayıdır. Yükseköğretime geçiş sürecindeki oran ise sadece %1,94'dür.

İlçe merkezinde; iki ilkokul (Mimar Sinan İlkokulu, Şehit Cemalettin Şekerci İlkokulu), bir ortaokul (Tuzlukçu Ortaokulu), bir imam hatip ortaokulu, bir lise (Şehit Birol Dağlı Çok Programlı Lisesi), bir Halk Eğitim Merkezi, bir adet de Öğretmenevi vardır. Konarı Şehit Tucaç Yapıcı İlk / Ortaokulu, Koraşı İlk / Ortaokulu, toplam altı adet İlköğretim, bir adet ortaöğretim okulu bulunmaktadır. Tuzlukçu ilçesinde toplam **791 öğrenciye, 81 öğretmene** eğitim vermektedir.

1992 yılında Tuzlukçu Halk Eğitim Merkez Müdürlüğü kurulmuş olup; kurulduğu tarihten itibaren ilçe merkez ve köylerinde dikiş nakış, trikotaj, makine nakışı, bilgisayar, ipek halıcılığı, iş makineleri operatörlüğü, kuaförlük, SBS hazırlık kursları, ahşap boyama, avcı eğitimi ve okuma- yazma kursuları açılmaktadır. Ayrıca İlçe merkezinde Halk Eğitim Merkez Müdürlüğü ile Han Halıcılık Limited Şirketi işbirliği ile ipek halı kursu açılmış olup, her yıl faaliyet göstermektedir. Kursta dokunan ipek halılar yurt dışına ihraç edilmektedir.

İlçede Halk Kütüphanesi mevcuttur.

Tuzlukçu Orta Okulu tarafından, 1971 yılında "**Çağdaş**" isimli bir dergi⁽²⁹⁾, Tuzlukçu Belediyesi tarafından "**Yarenlerin Bağından**" isimli bir dergi beş sayı⁽³⁰⁾, Mayıs 2011'de renkli ve sekiz sayfa olarak, "**Tuzlukçu Kaymakamlığı Haber Bülteni**" yayımlanmıştır⁽³¹⁾.

İlçe Müftülüğüne bağlı merkezde 4, bağlı köylerde 14, toplam 18 İmam Hatip, 4 müezzin-kayyum, 14 Kuran Kursu eğitici görev yapmaktadır⁽³²⁾.

- (29) "Çağdaş", Tuzlukçu Ortaokulu Kültür Edebiyat Kolu tarafından 1970 - 1972 yılları arasında yayınlanmıştır.
- (30) "Yarenlerin Bağından"; belediye başkanı Hasan Mert döneminde Tuzlukçu Belediyesi tarafından yayımlandı. 1. Sayı: Temmuz 1995, 2. Sayı Şubat 1996, 3. Sayı Ocak 1997, 4. Sayı Ocak 1998 tarihli.
- (31) Haziran 2011 tarihli 2. sayı ve Kasım 2011 tarihli 3. sayısı ile kapanmıştır.
- (32) Kuddusi UYSAL'ın 23.08.1991 tarihinde ilk Müftü olarak göreve başlaması ile Müftülük faaliyetine (04.03.1991 tarihinden geçerli olmak üzere 04.03.1991 gün ve 91/1519 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile) başlamıştır. Tuzlukçu'da Görev Yapan Müftüler: Kuddusi UYSAL (1991-1993); Remzi PEHLİVAN (1993-1995);

SAĞLIK

İlçede Devlet Hastanesi ve Aile Sağlığı Merkezi bulunmaktadır. 1 Aile Hekimliği Uzmanı, 5 Pratisyen Tabip, 4 Hemşire, 4 Ebe, 2 Çevre Sağlık Teknisyeni, 2 Laboratuvar Teknisyeni, 2 Toplum Sağlığı Teknisyeni ve 1 Acil Tıp Teknisyeni ve 1 Şoför görev yapmaktadır.

TURİZM

İlçenin turizm potansiyeli olup, geliştirilmeyi beklemektedir. Korunması gerekli kültür ve tabiat varlığı olarak tescil edilen; "Akşehir Gölü Doğal Sit Alanı", "Tuzlukçu Höyüktepesi Höyüğü" I. Derecede Arkeolojik Sit Alanı, Seyrantepe Ören Yeri, Mevlütü Köyü Eski Yerleşim Yeri Sit Alanları, iki tarihi okul yapısı (Tuzlukçu ve Erdoğan), dört camii (Mezarlık / Cuma; Yukarı Mahalle / Hüyük; Aşağı Mahalle / Ravza ve Kundullu Camiileri), bir mezarlık ve türbe ile dört sivil mimarlık örneği bulunmaktadır.

İlçe merkezinde her yıl Eylül ayında, "**Üzüm, Karpuz, İpek Halıcılığı Kültür ve Sanat Festivali**"⁽³³⁾, Kundullu Mahallesi (Köyü)'nde Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği (KUNDER) tarafından "**Kundullu Sıla-i Rahim Şöleni**"⁽³⁴⁾, Mevlütü Mahallesi (Köyü)'nde "**Mevlütü Yörük Festivali**"⁽³⁵⁾ düzenlenmektedir.

Osman ODABAŞI (1995-2006) ; Şaban KARİPEK (2006-2009); Adnan BIYIK (2007-2011); Aziz ERKAN (2011-3 ay); Adem Oyan (2011- halen devam ediyor). İlçe merkezinde 6 camii (Mezarlık/Cuma, Hüyük, Aşağı Mahalle/Ravza, Merkez, Kuba, Mevlana), bağlı köylerde 12 camii (Subatan, Gürsu, Koraşı, Mevlütü, Köklüce, Pazarkaya, Tursunlu, Erdoğan ve Erdoğan Şirin, Kundullu Musalla, Kundullu Yukarı Mahalle, Kundullu Aşağı Mahalle camileri) bulunmaktadır. merkezde 5, bağlı köylerde 5 Kur'an Kursu vardır.

- (33) Tuzlukçu "17. Üzüm, Karpuz, İpek Halıcılığı Kültür ve Sanat Festivali", 20 Eylül 2014 tarihinde yapılmıştır.
- (34) KUNDER "5. Sıla-i Rahim Şenlikleri", Kundullu Mahallesi, Madadin mevkiinde 25 Mayıs 2015'de kutlanmıştır.
- (35) "ÇAĞDAŞ", Tuzlukçu Ortaokulu Kültür Edebiyat Kolu tarafından ayda bir sayı olarak neşredilmiştir. 1. Sayısı, Kasım 1970 tarihli. Ankara Milli Kütüphane'den, 11 sayısı temin edilebilmiş olup, temin edilen son sayısı 1 Mayıs 1972 tarihli. Mesul Müdürü İsmail Ünlü, yazı işleri sorumlusu, Türkçe Öğretmeni Hikmet Özdemir'dir.

KONYA TUZLUKÇU'NUN KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI

Konya'nın otuzbir ilçesinden biri olan Tuzlukçu'da Kültür ve Turizm Bakanlığı Konya Kültür (ve Tabiat) Varlıklarını Koruma Kurulu (KVKK) tarafından korunması gerekli kültür ve tabiat varlığı olarak tescil edilen; "Akşehir Gölü Doğal Sit Alanı", "Tuzlukçu Höyüktepesi Höyüğü" I. Derecede Arkeolojik Sit Alanı, Seyrantepe Örenyeri, Mevlütlü Köyü Eski Yerleşim Yeri, iki tarihi okul yapısı (Tuzlukçu ve Erdoğan), dört camii (Mezarlık / Cuma; Yukarı Mahalle / Hüyük; Aşağı Mahalle / Ravza ve Konarı Camiileri), bir mezarlık ve türbe, dört sivil mimarlık örneği, toplam 16 kültür ve tabiat varlığı tescilli bulunmaktadır⁽¹⁾.

Ayrıca korunması gerekli kültür varlığı niteliği taşıyan bir çeşme ve bir türbe de tarafımızdan bu kapsamda değerlendirilmiştir⁽²⁾.

I. TABİAT VARLIKLARI

Akşehir Gölü Doğal Sit Alanı

Tuzlukçu ilçesinin de sınırlarında kalan Akşehir Gölü KVKK tarafından 01.07.1992 tarih ve 1368 sayılı kararla "Doğal Sit Alanı" ilan edilmiştir.

Göldeki su seviyesi ve gölalanı, yıllara ve mevsimlere göre büyük değişiklikler göstermektedir. Geçmiş yıllarda zaman zaman Tuzlukçu'nun bağlar mevkiine kadar büyüyen Akşehir Gölü, son yıllarda artan kuraklık, gölü besleyen dereler üzerine yapılan

baraj ve göletler, açılan derin su kuyuları yüzünden, 1997 yılında kuruma ya yüz tutmuştur. 2009 yılından sonra artan yağışlarla göl kısmen büyümüştür.

II. KÜLTÜR VARLIKLARI

1. Höyüktepesi Höyüğü

İlçe merkezindeki höyük⁽³⁾, KVKK tarafından 03.05.2000 tarih ve 3779 sayılı kararı ile sınırları belirlenen 1. Derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edilmiştir. Yaklaşık 5 metre yükseklikte, 120-150 metre çapındaki höyük üzerinde; Hüyük Camii, su deposu, park alanı yer almaktadır. Hüyük'te Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 21.06.2001 tarih ve 6674 sayılı kurtarma ve Sondaj Kazısı izni ile Akşehir Müzesi Müdürü Yusuf Demirci başkanlığında kazı yapılmıştır⁽⁴⁾.

2. Seyrantepe Örenyeri

Tursunlu Köyü'nün güney yönünde bulunan alan, KVKK tarafından 20.07.2006 tarih ve 1097 sayılı kararı ile sınırları belirlenen 3. Derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edilmiştir. Yüzeyde fazla belirgin değildir. Örenyeri yaklaşık doğu-batı yönünde 200 metre, kuzey-güney yönünde 500 metredir. Yüzey buluntularına göre M.Ö. 500, M.S. 1000 döneminde iskan olduğu tespit edilmiştir.

Tursunlu kömür madenindeki fosil buluntu yerleri ise, 780 bin yıldan önceye tarihlenmektedir⁽⁵⁾.

(1) Konya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi; Tuzlukçu Tapu Arşivi; Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi.

(2) Bu makale yeni tescil edilen eserlerin ilave edilmesi ile yeniden hazırlanmıştır. Ayrıca bkz: Serdar Ceylan, "Tuzlukçu'nun Tescilli Kültür ve Tabiat Varlıkları", Akademik Sayfalar, 8 Mayıs 2013, C. 13, S. 15, s. 236-240;

(3) Höyüktepesi Höyüğü, Tuzlukçu, Yukarı Mahalle, L27-A-03-C-1 pafta, 573 ada, 1 parselde, 15.614,42 metrekare olarak tapuya kayıtlıdır.

(4) Tuzlukçu Höyüktepesi Höyüğü 2001 Yılı Sondaj Kazısı Raporu.

(5) Serdar Ceylan, "Tuzlukçu Tursunlu Köyü'nde 780 Bin Yıllık Tarih", Yayımlanmamış Makale; Güleç

3. Mevlütlü Köyü Eski Yerleşim Yeri

Mevlütü Köyü'nde, Kuyular Mevkiindeki alan, KVKK tarafından 05.10.2016 tarih ve 3957 sayılı kararı ile sınırları belirlenen 1. ve 3. Derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edilmiştir. Bu alanda iki adet yerleşim yeri tespit edilmiştir. İlki ortasından kuzey-güney doğrultusunda uzanan vadinin batısındaki tepelik alan, diğeri ise vadinin kuzeyinde bulunan tepelik alandır. Vadinin batısına düşen tepelik alanın batı yamacı alt kısımları toprak tepeye çıktıkça ana kayadan oluşan bir yüzeye sahiptir. Bu kayalık alanda iki adet kayaya oyulmuş lahit teknesi formunda kaya mezarı veya işlik tespit edilmiştir. Ayrıca tepeye tırmandıkça yamaç kısımlarında, Tunç, Demir, Roma ve ortaçağ seramikleri bulunmuştur.

4. Tuzlukçu İlkokulu⁽⁶⁾

Cumhuriyetin ilk yıllarında inşa edilen, ilçe merkezinde, Orta Mahalle'de, 48-GD pafta, 5182 parselde (Yeni tapu kaydı L27-A-03-C-1-A pafta, 400 ada, 1 parsel, 14.554,45 metrekare) tapuya kayıtlı, "Tuzlukçu İlkokulu", KVKK tarafından 15.11.2000 tarih ve 3948 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.

Kurul'un 22.10.2001 tarih ve 4295 sayılı kararı ile rolöve çizimleri uygun bulunmuş, 12.11.2001 tarih ve 4319 sayılı kararı ile de restorasyon projeleri uygun bulunan eski okul binası, restore edilmiştir.

Tarihi okul binası, bodrum, tek katlı, kerpiç ve taş malzemeden yapılmış, kiremit örtülü kırma ahşap çatılıdır. Pencereleleri uzun dikdörtgen, sivri kemerlidir. Dış cephede pencere sövelerine, giriş kapısı kenarlarına, cephe köşelerinde, sıva harç malzeme ile ortaları kilit taşlı kesme taş görünümü verilmiştir. Kuzeybatı tarafın-

Tuzlukçu, Erdoğan İlkokulu.

Tuzlukçu İlkokulu.

daki kapı kapatılmıştır. Her iki kapı üzerinde de 1926 ve 1937 tarihli kitabe bulunmaktadır⁽⁷⁾.

Tuzlukçu Merkez 75. Yıl Cumhuriyet İlköğretim Okulu'na ait ek bina olarak kullanılmakta iken, 06.08.2008 tarih ve 715.1/1013 sayılı Konya Valiliği Oluru ile günümüzde Tuzlukçu Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü olarak kullanılmaktadır.

5. Erdoğan İlkokulu

İlçenin Erdoğan Mahallesi (Köyü)'nde, Köyiçi Mevkii, 17 pafta, 2090 parselde yer almaktadır. Milli

1999, s. 213; Güleç, 2002, s. 17.

(6) Serdar Ceylan, "Konya Tuzlukçu İlkokulu'nun İlk Mezunlarından 40 Kız Öğrenci", 27 Nisan 2016, C. 16, S. 14, s. 217-223; Serdar Ceylan - Ahmet Çelik, "Osmanlıdan Cumhuriyete Öğretmenlerimiz -3- Osman Nuri Uz (1892-1959)", 18 Kasım 2016, C. 15, S. 33, s. 525-528.

(7) Tuzlukçu İlkokulunun kuzey ve güney cephe girişlerinde birer kitabe bulunmaktadır. Kuzey cephedeki kitabe; "T. C. Tuzlukçu Yatılı İlkok(ulu) 2.6.937", güney cephedeki kitabe ise; "T. C. Tuzlukçu Yatılı İlkokulu 926" yazılıdır. Diploma örneklerindeki resmi müherlerde ise; "T. C. Akşehir Tuzlukçu İlkokul Başöğretmenliği 1923" yazılıdır.

Tuzlukçu Cuma (Mezarlık) Camii

Emlak Genel Müdürlüğü tarafından 02.05.2007 tarih ve 25297 sayılı yazısı ile İlköğretim Genel Müdürlüğüne tahsis edilmiştir. 09.05.2014 tarih ve 2009 sayılı KVKK Kararı ile tescil edilmiştir.

İlkokul binası, 1936 yılında inşa edilmiştir. Dikdörtgen planlı, tek katlı, kırma çatılıdır. Kağır yapıda, temellerde taş, duvarlarda tuğla ve moloz taş kullanılmıştır. Yapıya kuzey cephesindeki içe girintili, iki yanında sivri kemerli pencereleri bulunan ve sivri kemerli formda yapılan giriş kapısından girilmektedir. Giriş kapısının sivri kemeri içine alan bordürün köşesindeki köşebentler içinde iki çiçek motifi bulunmaktadır. En üst kısmında ise iki kabara motifi arasında, son-

radan buraya konulmuş Türkçe kitabesi bulunmaktadır.

Okulun içinde, doğu batı istikametinde uzanan ince uzun bir koridor ve bu koridoru üç yönden çevreleyen mekânlar bulunmaktadır. Koridorun iki uç noktasında bulunan iki sınıf, ön cephede dışa taşmış vaziyette vurgulanmıştır. Sivri kemerli büyük pencere açıklıkları ön cephede üçer adet, doğu ve batı cephelerinde beşer adet yapılmıştır. İki uçta yer alan iki sınıf dışında, kuzeyde bir sınıf ve bir oda vardır.

Okulun dış cephesindeki duvarların kesişme kısımlarında, ana giriş kapısının kenar bordürlerinde şaşırtmalı olarak kabartma sıvalı, sahte taş söveli köşe kornişleri vardır. Bu görünüm köşelerde çatıya kadar devam ettirilmiş, böylece cepheler hareketlendirilmiştir.

6. Cuma (Mezarlık) Camii

Tuzlukçu Belediyesi mülkiyetinde bulunan, 106.003,00 m² yüzölçümüne sahip, köyü, Yukarı Mahalle, 5488 sayılı parselde (L27-A-03-C-1 pafta,477 ada, 2 parsel, 106.276,96 metrekare) mezarlık içinde yer almaktadır. Cuma Camii, 16.06.2011 tarih ve 4655 sayılı KVKK Kararı ile tescil edilmiştir⁽⁸⁾.

Eskiden (1929 yılına kadar) iki ayrı köy olan Yukarı Tuzlukçu Köyü ile Aşağı Tuzlukçu Köyü arasında kalan mezarlık alanında inşa edilmiş olup, her iki köy de cuma, bayram ve cenaze namazlarını bu camide kıldığından "**Cuma Camii**" olarak anılmaktadır.

Caminin kitabesi yoktur. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde bulunan kayıtlara göre⁽⁹⁾1850'li yıllarda cami

(8) Ayrıntılı bilgi için bknz: Şevket Sak-Serdar Ceylan, "Tuzlukçu Cuma Camii", Yayımlanmamış Makale; Şevket Sak, Tuzlukçu Cuma Camii Rölöve Raporu, 2015; Konya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi. Mimar Şevket Sak tarafından hazırlanan rölöve, restitüsyon ve restorasyon raporları KKVKK tarafından 22.01.2016 tarih ve 3400 sayılı Karar ile onaylanmıştır.

(9) Ayrıntılı bilgi için bknz: Serdar Ceylan, "Tuzlukçu Cami-i Şerif Vakfı", Akademik Sayfalar, C. 13, 9 Ekim 2013, s. 398, 399.

hizmet vermektedir. Caminin 1970'li yıllara kadar çatı örtüsünün karaörtü (saz-hasır dam) olduğu tespit edilmiştir. 1970'li yıllarda çatı örtüsü kaldırılıp, günümüzde var olan kiremitle kaplı, beşik çatı yapılmıştır. Dış sıvası, sıva üzerinde yazan tarihlere göre 1998 yılında yaptırılmıştır.

Cami, dikdörtgen planlı bir yapı olup, 12,25 m X 17,52 m ölçülerindedir. Mezarlık içerisinde düz sayılabilecek bir araziye konumlandırılmış tek katlı minaresiz bir yapıdır. Girişe eklenen camekânlı bölüme bir basamak çıkılarak, bu bölümden cami içerisine ise iki basamak inilerek harim kısmına ulaşılır.

Beşik kemerli pencereleri ve kalın duvarları yığma kâgir bir yapı olduğunu göstermektedir. Beşik çatı örtüsü oldukça dik eğimli olup Marsilya tipi kiremit örtü ile kaplanmıştır. Giriş kısmındaki muhdes ek camekân kısmı ile harim kısmı olarak iki ana mekândan oluşur.

Cami iç duvarları sıva üzerine boyadır. Duvar diplerinde süpürgelik bulunmamaktadır. Tavanı 6 adet ağaç direğin desteklediği ahşap kirişler ve ağaç mertekler üzerine ahşap kaplamadır. Batı, güney ve doğu yönlerindeki duvarlarında; 2'şer adet, beşik kemerli, dıştan içe doğru genişleyen, yüksek, PVC doğramalardan yapılmış, pencereler yer alır. Kuzey ve güneydeki duvarların üzerinde; orta aks hizalarında yer alan, sonradan açıldığı belli olan, yine PVC malzeme, sabit tepe pencereleri ile mekân aydınlanmaktadır.

Caminin mihrabı, duvar üzerine niş şeklinde açılmış beşik kemerli ve sade bir görünüme sahiptir. Mihrap üstünde kufi hatla "Fevelli vecheke şatral-Mescidi'l-Haram" ("Yüzünü Mescid-i Haram'a Çevir" Bakara, 2/149, 150) âyeti yazılı ahşaptan bir tablo, yer alır. Mihrabın iki tarafında "Allah (cc.)" ve "Muhammed (s.a.v.)" yazılı özgün olmayan alçı tablolar bulunmaktadır.

Caminin minberi, mihrabın sağ kısmında olup, özgün olan ahşap

minberin dış yüzeyleri yağlı boya ile kaplanmıştır. Soğani külah sayabileceğimiz külahının üzerinde, hilal figürlü ahşap alem yer alır. Yan aynalıklarında, giriş tacında, köşk ve geçit kısmındaki kemer panolarında ajur tekniği ile yapılmış kıvrım dallar ve yapraklardan oluşan bir kompozisyon hakimdir. Giriş tacında, köşk ve geçit kemer panolarında kırılan bölümler bulunmaktadır. Girişi kapatan perdenin taşınması için alüminyum korniş üste tutturulmuştur ve tablolar minberin muhtelif yerlerine asılmıştır.

Vaaz Kürsüsü, güney ve doğu duvarının keşiştiği köşede çeyrek daire planlıdır. Ahşap malzemenin yapılan ve günümüzde tamamen boyalı olan kürsünün duvarla olan bağlantısı, günümüzde neredeyse tamamı çimento harç içinde kalan ahşap dayanaklarla sağlanmıştır. Kendine bağlı bir merdiveni bulunmayan kürsüye seyyar ahşap bir merdivenden çıkılmaktadır. Çeyrek daire planlı oturma alanının altında konik biçimli ahşap kaplama yer alır. Ahşap korkulukları kesintisiz şekilde çeyrek daire dilimini tamamlar. Üzerinde ahşap küpeşmeye bağlanan rahle yer alır. Korkuluğun alt kısmında yarım daire dilimlerinden oluşan ahşap etek korkuluğun altını sarmaktadır.

Ağaç direk başlıkları; harimde mihrap doğrultusunda, iki aks hizasında bulunan 6 adet ağaç direğin başında ve giriş-duvar birleşiminde girişin altında yarım başlık biçiminde 4 adet olacak şekildedir. Bu başlıklar boydan boya uzanan iki ana ahşap kirişi desteklemektedir ve başlığın aşağı kısımlarına şekil verilmiştir. Bu iki giriş tavanın ana taşıyıcılarıdır. Kirişlere dik yönde uzanan ağaç merteklere, doğu ve batı duvarlarına doğru hafif eğim verilmiştir. Direkler, başlıklar, kirişler ve mertekler vernik kaplıdır.

7. Yukarı Mahalle (Hüyük) Camii

Yukarı Mahalle, 4748-E ve 4748-D pafta, 5348 sayılı parselde (L27-A-03-C-1 pafta, 573 ada, 2 parselde, 1.552,43 metrekare), Güneş Sokak'ta

Tuzlukçu Aşağı Mahalle (Ravza) Camii.

yer almaktadır. Cami, 04.09.2015 tarih ve 3101 sayılı KVKK Kararı ile tescil edilmiştir.

Tescilli Hüyüktepesi Höyüğünün tepe noktasındadır. Dikdörtgen planlı, kırma çatılı bir yapıdır. Caminin harim kısmına iki kanatlı ahşap bir kapıdan girilmektedir. İki sıra ahşap direk, harimi mihrap duvarına dik üç sahına ayırmaktadır. Her sırada, üç ahşap direk vardır. Giriş kapısının yanında ahşap merdivenle çıkılan kadınlar mahfeli, dikdörtgen olup, ahşap korkulukludur. Ortasında köşk bölümü bulunmaktadır. Düz ahşap tavanı sonradan kontrplakla kapatılmıştır. Caminin mihrabı sonradan Kütahya çinileri ile yenilenmiştir. Vaaz kürsüsü ahşaptandır. Caminin giriş bölümü hariç, bütün duvarlarında ahşap pervazlı iki adet pencere bulunmaktadır. Ahşap pervazlı pencerelerin üzerine dışarıdan PVC pencere yapılmıştır. Camiden bağımsız şekilde yer alan minaresinin alt tarafı taştan, üst tarafı saç malzemedendir yapılmıştır. Bazı eklenti ve müdahalelere rağmen özgün mimarisini korumaktadır. Camii mevcut mimari yapı ve özellikleri ile 19. yüzyıla tarihlenmektedir.

8. Aşağı Mahalle (Ravza) Camii

Aşağı Mahalle, 174 sayılı parselde (L27-A-03-B-4 pafta, 227 ada, 1 par-

selde, 675,91 metrekare olarak tapuya kayıtlıdır.

Hüyük Camii, Tuzlukçu, Yukarı Mahalle, L27-A-03-C-1 pafta, 573 ada, 2 parselde, 1.552,43 metrekare), Mehmet Ali Çona Caddesi ile Yarenler Caddesi'nin kesiştiği köşede yer almaktadır. Aşağı Mahalle Camii, 08.04.2016 tarih ve 3577 sayılı KVKK Kararı ile tescil edilmiştir.

Bahçe içinde, tek katlı, dikdörtgen planlı, kırma çatılı bir yapıdır. Caminin harim kısmına iki kanatlı ahşap bir kapıdan girilmektedir. İki sıra ahşap direk, harimi mihrap duvarına dik üç sahına ayırmaktadır. Her sırada, üç ahşap direk vardır. Ahşap direkler, profilli yastıklara oturmuştur. Giriş kapısının yanında ahşap merdivenle çıkılan kadınlar mahfeli, dikdörtgen olup, ahşap korkulukludur. Ortasında köşk bölümü bulunmaktadır. Düz ahşap tavanlı caminin, mihrabı mermerden minberi ve vaaz kürsüsü ahşaptandır. Caminin giriş bölümü hariç, bütün duvarlarında ahşap pervazlı iki adet pencere ve mihrabın üzerinde bir adet tepe penceresi bulunmaktadır. Ahşap pervazlı pencerelerin üzerine dışarıdan PVC pencere yapılmıştır. Bazı eklenti ve müdahalelere rağmen özgün mimarisini korumaktadır. Camii mevcut mimari yapı ve özellikleri ile 19. yüzyıla tarihlenmektedir.

9. Konarı Köyü Camii

İlçenin Konarı Mahallesi (Köyü)'nde, 27 pafta, 2088 parselde yer almaktadır. 08.04.2016 tarih ve 3576 sayılı KVKK Kararı ile tescil edilmiştir.

Bahçe içinde, tek katlı, derinlemesine dikdörtgen planlı, düz toprak damlı, moloz taştan yapılmış bir yapıdır. Caminin harim kısmı, mihrap duvarına dik üç sahından oluşmaktadır. Harim kısmına, üstünde üç adet kabara bulunan iki kanatlı ahşap bir kapıdan girilmektedir. Ahşap kirişli tavanı, ikisi duvara bitişik, beş ahşap sütun taşımaktadır. Minberi yoktur.

Mihrabında geometrik ve bitkisel

süslemeler vardır. Dikdörtgen biçimde olup, üst kısmı silmeyle tamamlanmıştır. Her iki yanına, ikişer sütüncü yerleştirilmiş, sütunceler yeşil, bilezik kısmı ise altın yaldızla boyanmıştır. Mihrap kemerinin her iki yanına, dikdörtgen pano içerisinde, küfi hatla “kelime-i tevhid”, kemer içerisinde “Kullemâ dehalé aleyhâ zekeriyyal mihrâbe” yazılıdır. Kemer iç boşluğunda, yeşil renkli perde motifi yapılmıştır.

Cami altta dikdörtgen, üstte kare formulu, ahşap pervazlı pencerelerle aydınlatılmıştır. Cami iç duvarlarında beyaz sıva-boya üzerine süslemeler bulunmaktadır. Mihrap duvarında yeşil çelenk içine, sülüs hatla “Allah” ve “Muhammed” yazılmıştır. Beden duvarlarında da yeşil çelenk içine, sülüs hatla dört halife ve Hz. Hüseyin’in ismi yazılmıştır. Yeşil ve siyah renkli bitkisel süslemeler yapılmış, siyah rente “Ya Feth” müsenna olarak ve 1361 (?) yazısı yazılmıştır. Özgün mimarisini korumakta olan camii mevcut mimari yapı ve özellikleri ile 19. yüzyıla tarihlenmektedir.

10. Mezarlık ve Dede Türbesi

İlçe merkezindeki tek mezarlık olup, Tuzlukçu Belediyesi mülkiyetindedir. 106.003,00 m² yüzölçümüne sahiptir. Tuzlukçu, Köyiçi, Yukarı Mahalle, 5488 sayılı parselde tapuya kayıtlıdır. 21.04.2011 tarih ve 4528 sayılı KVKK Kararı ile tescil edilmiştir.

Geçmişte mezarlık ana giriş kapısının sağ tarafı Aşağı Tuzlukçu Köyü, sol tarafı ise Yukarı Tuzlukçu Köyü tarafından kullanılmıştır. Mezarlığı ortasından bölen ana iç yol, iki mezarlık arasında sınır olup, İstiklal Savaşı yıllarında Ilgın - Azarı (Gözpınarı) Köyü - Tuzlukçu - Polatlı Dekovül Hattı⁽¹⁰⁾ buradan geçmekte idi.

(10) İstiklal Harbi'nde Ankara'dan cepheye ulaştırılacak lojistik ikmal yolu Ankara'dan Polatlı'ya kadar demiryolu ile oradan Yunak üzerinden Piribeyli'ye o günün şartları ile diğer vasıtalarla ulaştırılması, Piribeyli'den sonra da Tuzlukçu üzerinden Akşehir'in Azarı (Gözpınarı) Köyü İstasyonu'na kadar dekovül ile taşınması planlanmıştır. Hat düşeme süratle tamamlanarak, 15 Haziran 1922 tarihinde İsmet Paşa ve Behiç Bey'in katıldıkları sade bir törenle dekovül (dar hatlı tren) hattı hizmete açıldı.

Tuzlukçu Konarı Camii

Mezarlıkta çok sayıda bulunan Osmanlı dönemi tarihi mezar taşları, 1980'li yıllarda çalınmıştır. Günümüzde Arap harfli üç mezar taşı tespit edilebilmiştir.

Mezarlığın içindeki tepe noktasında “Dede” adı verilen, geçmişi 19. yüzyılın öncesine dayanan anonim bir türbe bulunmaktadır. Geçmişte çevresi duvarla çevrili, devşirme taşlardan üç metreyi aşkın, baş tarafında büyük sarıklı bir taş bulunan türbe, büyük ölçüde özgün yapısını kaybetmiştir. 90'lı yıllarda günümüzdeki beton türbe üst yapısı ve mezar inşaa edilmiştir. Türbe çevresinde yapılan kaçak kazılarda geç Osmanlı dönemine ait kandil parçaları bulunmuştur.

11. Menek Dede Türbesi

Çögürlü Köyü'nde, Gözetdede Tepesi'nde, 112 parselde, 968,03 m²lik taşınmazdaki türbede metfun olan kişi hakkında henüz bilgi bulunamamıştır. Yapı kerpiç ve oldukça basit bir işçilikle yapılmıştır. Türbe içindeki sanduka çamur sıva ile kaplanmıştır. Türbe içinde ve çevresinde yapılan kaçak kazılarda ve bakımsızlıktan tahrip olmuştur. Tuzlukçu merkez mezarlığı içindeki Dede Türbesi gibi, 19. yüzyılın öncesine tarihlenmektedir.

Hacı İbrahim oğlu Ali Efendi Çeşmesi

12. Hacı İbrahim oğlu Ali Efendi Çeşmesi

Tuzlukçu ilçe merkezi, Pazar Mahallesi, Akşehir Caddesi üzerinde yer almaktadır. Tescilli kültür varlığı Enver Şen Evi'nin önünde bulunmaktadır.

Çeşme düz cepheli hazneli bir çeşmedir. Son yıllarda duvarları derzlenmiştir. Cepesinin ortasında latin harfli kitabe bulunmaktadır:

“(sola dönük ay yıldız) **932 / 11 / 10 Sahibul Hayrat Velhasenat Hacı İbrahim O. Ali Ef. Asarı**”

Bu kitabeye göre çeşme; 1932 yılında, Hacı İbrahim (1861-1919) oğlu Ali Efendi (1893-1953) tarafından yaptırılmıştır⁽¹¹⁾. Çeşmenin sağ alt köşesinde devşirme figürlü bir parça vardır. Bu bir mezar stelidir ve üzerinde ayakta duran iki insan figürü bulunmaktadır.

Çeşme'nin tamirden önceki asıl yapısını gösteren 1980'li yıllarda çekilen bir fotoğrafta çeşmenin önünde beton ve kısmen taştan bir yalak olduğu, suyun bir lüleden aktıldığı, çeşmenin ayna taşının da tek parça olduğu, ayna taşı ile kitabe arasında kare bir taşlık olduğu anlaşılmaktadır. 1990'lı yıllardaki tamirde çeşme bugünkü halini almıştır. Çeşmeye bir musluk yerleştirilmiş, çeşme önündeki yalak toprak altında bırakılmış, çeşmenin önü parke taşı ile döşenmiş, musluğun alt kısmına betondan bir

(11) Şen ailesi hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz: Serdar Ceylan, “Tuzlukçu Hacı İbrahim oğlu Ali Efendi Çeşmesi”, Akademik Sayfalar, 10 Temmuz 2013, C. 13, S. 24, s. 382-384.

hazne yapılmıştır.

Tuzlukçu Mezarlığı'nın arkasında yer alan Külcüler'in evinin önündeki su kuyusundan başlayan ve toprak altındaki künlerden oluşan eski bir su yolunun 1930 yıllarda tespit edilmesiyle, bu çeşmeye kadar eskiden döşenen künkler temizlenip, tamir edilerek bu çeşmenin suyu akıtılmıştır. Tuzlukçu içme suyu şebekesi çalışmalarında bu su yolu tahrip olmuş, çeşmenin suyu kesilmiştir. Ali Şen'in oğlu Hacı Enver Şen tarafından tamir ettirilerek suyu tekrar akıtılmıştır⁽¹²⁾.

III. SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ

Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu 21.4.2011 tarih ve 4528 sayılı Kararı ile Konya İli, Tuzlukçu İlçesi'nde imar planı çalışmalarına altlık teşkil edecek sit alanlarının ve kültür ve tabiat varlıklarının halihazır haritalar üzerine işlenmesi talebine ilişkin olarak planlama alanında yapılan tespit çalışmalarını ile bir köy odası ve üç sivil mimarlık örneğinin tescil edilmelerine karar vermiştir.

Bu Karar ile yazımıza konu bir köy odası ve üç sivil mimarlık örneği de 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda belirtilen özellikleri taşımaları nedeniyle kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

2863 sayılı Kanun'un 7. maddesi gereği taşınmaz kültür varlığı olarak ve II. grup yapılar olarak tescil edilen, örnek durumda olan ve ait olduğu devrin özelliklerini yansıtan bu yapılar ilçenin günümüze ulaşan ve tespit edilebilen en nitelikli tarihi sivil mimarlık örnekleridir.

13. Hacı Battal'ın Köy Odası

Konya ili, Tuzlukçu İlçesi, Yukarı Mahalle, Halle Sokağı, 47-48E pafta, 5358 parselde (Belgesel ve Ülkü Sokak kesiştiği köşe, 549 ada, 1 parselde, 61,52 metrekaare) tapuya kayıtlı-

(12) Kaynak Kişi: Mahmut Ağaççı (1925 doğumlu, Tuzlukçu Aşağı Mahalle'den Mehmet ve Dudu oğlu); Enver Şen oğlu Ramazan Şen (1961 doğumlu).

dır. Günümüzde **Musa oğlu Battal Şahin**⁽¹³⁾ adına tapuda kayıtlı, köy odası olarak inşa edilen yapı iki katlıdır. Kerpiç ve ahşap malzemeden inşa edilmiştir. Kuzey cephenin doğu köşesinden yapıya giriş sağlanmaktadır. Zemin kat ahır olarak kullanılmıştır.

Yapının ikinci katında yer alan koridora ahşap merdivenlerle çıkılmaktadır. Bu koridorun duvarında sağında ve solunda iki gömme ahşap dolap bulunan ocaklık yer almaktadır. Günümüzde kapatılan bu ocağın üstünde işlemeli iki ahşap pano bulunmaktadır. Tek oda olarak planlanan ikinci katın kuzey tarafında, zeminden 20 cm yükseklikte, ahşap kiriş ve sütunlarla ayrılan bir bölüme geçilmektedir. Burası yapının ana mekânıdır. Misafirlerin ağırlandığı, yatılı misafirlerin gecelediği yer burasıdır.

Yörenin eski evleri gibi Tuzlukçu evlerinin de ana malzemesi kerpiç olduğundan, bu evler her asır yenilenecek değişime uğramıştır. Eski evler yıkılırken, sağlam kirişleri, ağaçları, işlemeli dolapları sökülerek yeni evlerde de kullanılmıştır. Bu köy odasında kullanılan ahşap işlemeli dolapların, aynı ustanın elinden çıktığını tahmin ettiğimiz benzer örnekleri kırk-elli sene evvel kerpiçten inşa edilen yeni evlerde de tespit edilmiştir. İncelediğimiz köy odasında ise orijinal hali ile korunmuştur. Bu nedenle de bu köy odası aslına uygun olarak restore edilmeli ve gelecek kuşaklara özgün malzeme ve işçiliği ile bırakılmalıdır.

14. Mustafa oğlu İsa Tona Evi

Konya ili, Tuzlukçu İlçesi, Orta Mahalle, 47-48D pafta, 5267 parselde (İnönü Caddesi ile Deniz Sokak'ın köşesinde, L27-A-03-C-1-A pafta, 423 ada, 16 parselde, 175,07 metrekare)

(13) Ömeroğullarından Musa ile Şerife Hanım'ın oğlu Hacı Battal (1858-1914), Azarı (Gözpinarı) Köyü'nden Ali ile Emine kızı Kezban (Kebiz) Hanım ile evlenmiş, Süleyman (1889), Musa (1893), Mevlüt (1899), İsmail (1904), Mehmet Şemsettin (1911), Şerife (Atar) (1894) ve Eşe (Biçer) isimli çocukları olmuştur. Aile Tuzlukçu, Yukarı Mahalle, "ŞAHİN" soyadı ile 94. Hane'de nüfusa kayıtlıdır.

Hacı Battal'ın Köy Odası

tapuya kayıtlıdır. Günümüzde **İsa oğlu Mustafa Tona**⁽¹⁴⁾ adına tapuda kayıtlı ev, iki katlıdır. Dış beden duvarlarının yüzeyi beton sıva ile yenilenmiş olup, yapının çatısı kiremit kaplı kırma çatılı hale getirilmiştir.

Düz kirişlerin taşıdığı dikkörtgen ön ve arka pencereleri olan cumbası bulunmaktadır. Binanın arka bahçesinde tarifenmemiş tek kanatlı kapısı bulunmaktadır.

Evin tavanı ahşap kirişlemelidir.

(14) Tarihi ev, Mustafa ile Fadime Hanım'ın oğlu İsa TONA (1909-1986) tarafından 1930'lu yıllarda yaptırılmıştır. Vefatından sonra oğlu Mustafa TONA (1934-2012)'nin mülkiyetine geçmiştir. Mustafa TONA, Ayşedudu Hanım (1941) ile evlendi. Mevlüt (1965), Tezcan (1973), İsa (1977) ve Fadime (1979) isimli çocukları olmuştur. Aile, Tuzlukçu, Orta Mahalle, 17. hanede nüfusa kayıtlıdır.

Ali Şen Evi.

Aynalık ve gusülhaneleri olan ahşap dolapları ve üst kata çıkışı sağlayan ahşap merdivenleri ve korkulukları orijinal hali ile korunmuştur. Merdivenlerin bittiği sahanlık bölümünde duvara oyularak yapılmış el yıkama (leğenlik) yeri bulunmaktadır.

Cumbarın bulunduğu odada seki bulunmaktadır. Ayrıca yapının zemin katında bir kısmı tahıl deposu diğer kısmı su deposu olarak kullanılan bir bölümü vardır. Eve ait müştemilatta eski ocaklar (tandır) ve ocakların yan kısmında iki duvar nişi bulunmaktadır.

15. Hasan Kılıç Evi

Konya ili, Tuzlukçu İlçesi, Aşağı Mahalle, 47-500 pafta, 203 parselde (Somut Sokak, L27-A-03-B-4 pafta, 209 ada, 10 parselde, 523,08 metrekare olarak tapuya kayıtlıdır. Ev zemi-

ni 132, 47 metrekare) tapuya kayıtlıdır. Günümüzde **İbrahim oğlu Hasan Kılıç**⁽¹⁵⁾ adına tapuda kayıtlı ev, iki katlıdır. 520 m²'lik arsa üzerinde, kerpiç ve ahşap malzemeden inşa edilmiştir. Kuzey ve güney cephelerden girişi olan ev, orta sofalıdır. Sofanın ön ve arka cephelerinde çıkma bulunmaktadır. Üst kata çıkış ahşap merdivenlerle sağlanmaktadır. Orta sofa yan odalardan daha yüksek tutulmuştur. Çıkma yüzeyleri teneke ile kaplanmıştır. Cephelerin sıvalarında yer yer dökülmeler olmuştur. Ahşap olan giriş kapıları demir kapılar ile değiştirilmiştir. Ön ve arka yüzeyinde yer alan kapıların demir kapılar ile değiştirildiği görülmüştür.

16. Ali Şen Evi

Konya ili, Tuzlukçu İlçesi, Aşağı Mahalle, 47-50Y pafta, 6163 parselde (Mehmet Ali Çona ile Akşehir Caddelerinin kesiştiği köşe, L27-A-03-B-4 pafta, 232 ada, 21 parselde, 325,06 metrekare) tapuya kayıtlıdır. 322,84 m²'lik arsa üzerinde, yaklaşık 200 m² alanı ile ilçedeki en büyük yapıdır. Tarihi ev, 20. yüzyılın ilk çeyreğinde, Hacı Halil İbrahim Efendi (1861-1919) ile Ayşe Hanım'ın oğlu **Ali Şen** (1893-1953) tarafından yaptırılmıştır⁽¹⁶⁾. Günümüzde **Enver oğlu Ramazan Şen** adına tapuda kayıtlı ev, iki katlıdır.

Üç farklı girişi olan yapının üç cephesinde de cumba bulunmaktadır. Evin duvarları beton sıva ile sıvanmıştır. Arka yüzeyindeki cumbadan sonradan merdiven ilavesi ile giriş sağlanmıştır. Çatıların saçak uçları kirpi saçak şeklindedir. Mevcut dolaplarda aynalık ve gusülhane bulunmaktadır. Yapının taban ahşap döşemeleri orijinal hali ile korunmuş değiştirilmemiştir.

(15) Süleyman ile Ayşe Hanım'ın oğlu İbrahim Kılıç (1911-1957)'in oğlu Hasan Kılıç (1940) mülkiyetindedir. Aile Tuzlukçu, Aşağı Mahalle, 65. Hane'de nüfusa kayıtlıdır.

(16) Aile hakkında ayrıntılı bilgi için bkzn: Serdar Ceylan, "Tuzlukçu Hacı İbrahim oğlu Ali Efendi Çeşmesi", Akademik Sayfalar, 10 Temmuz 2013, C. 13, S. 24, s. 382-384.